

Vestland fylkeskommune
Seksjon for kulturarv, avdeling for kultur,
idrett og inkludering
Postboks 7900
5020 Bergen

Deres ref: 2020/43273
Vår ref: 50/20/554.1/HH
Sted: Bergen
Dato: 15.05.2020

Att. Sigrun Wølstad

NIKUs tilråding vedr. 2020/43273 – Retting og fjerning som følge av ulovleg tiltak på Seim – gnr. 171, bnr. 5 – Alver kommune

Vi syner til e-post frå Vestland fylkeskommune motteke 08.05.2020 med oppmoding om fagleg tilråding for ulovleg tiltak på Seim, gnr. 171, bnr. 5 i Alver kommune, Vestland fylke, der det er sett opp ei driftsbygning for utegangarsau utan dispensasjon frå kulturminnelova.

Bakgrunn

Vestland fylkeskommune orienterte 10.03.2020 NIKU Distriktskontor Bergen om ei ulovleg oppsett driftsbygning og terrenginngrep på Seim, gnr. 171, bnr. 5 i Alver kommune. Seim er kjend som kongsgard i eldre tid med bl.a. gravhaugen Håkonshaugen som tradisjonelt vert knytta til kong Håkon den gode, og mellomaldertunet (ID 214930) er påvist på bøen der driftsbygninga er sett opp. Like søraust for gardstunet ligg Seim gamle kyrkjestad med kyrkjegard fra mellomalderen (ID 144416), og med den Trondhjemske postveg (ID 246692) langs vestsida av kyrkjegarden. Vegtraséen følgjer truleg eit eldre vegfar gjennom gardstunet. Driftsbygninga er sett opp kloss i kyrkjegardsmuren og ligg såleis innanfor sikringssona til både kyrkjegarden (ID 144416) og mellomaldertunet (ID 214930), og er vidare gravd ned i den Trondhjemske postveg (ID 246692) og blokkerer denne. Fylkeskommunen tok difor initiativ til ei synfaring på staden 11.03.2020, der representantar frå Vestland fylkeskommune, Universitetsmuseet i Bergen, NIKU Bergen og grunneigar var til stades.

Vurdering

NIKU er gjort kjend med vurderingar frå Vestland fylkeskommune og Universitetsmuseet i Bergen ved fornminneksjonen for dei andre kulturminna det ulovlege inngrepet har fått konsekvensar for, og seier seg samd i desse. NIKU har særleg ansvar for kyrkjestader frå mellomalder (jf. Kulturminnelova og ansvarsforskrifta), og vurderer her konsekvens av inngrepet for Seim gamle kyrkjestad (ID 144416).

Søraustre hjørne av driftsbygninga står inne i sikringssona for Seim gamle kyrkjestad, kloss inn til kyrkjegardsmuren. Kyrkjegarden vart forlenga mot nord på 1920-talet, og terrenginngrep i samband med driftsbygninga ligg då nord for den mellomalderske delen av kyrkjegarden. Driftsbygninga ligg likevel inne i sikringssona for den mellomalderske gravplassen, og er klart skjemmande for kyrkjegarden som kulturminne.

Seim gamle kyrkjestad er bygd i tilknytning til gardstunet på Seim, og aktiv jordbruksdrift er i utgangspunktet positivt for oppleving av og forståing for kva sammanheng kyrkja opphavleg høyrde til i. Men slik plasseringa no er bryt driftsbygninga den visuelle samanhengen mellom kyrkjestaden og gardstunet, og blokkerer vegfare langs kyrkjestaden både fysisk og i forhold til å sjå og forstå kyrkja/kyrkjestaden i det større landskapsrommet i Seimsbygda. Sett frå vegen nede i dalen og landskapet omkring er driftsbygninga visuelt dominerande, og skjemmer opplevinga av kyrkjestaden.

Tilråding frå NIKU

Driftsbygninga og terrenginngrep i samband med oppføring av denne er utilbørleg skjemmande for Seim gamle kyrkjestad (ID 144416). NIKU tilrår at driftsbygninga vert fjerna og terrenget restaurert.

Ved synfaringa vart det ikkje funne spor av kulturlag eller strukturar i skjæringar der driftsbygninga er gravd ned i terrenget/postvegen. Det kan ikkje utelukkast at automatisk freda kulturlag eller strukturar knytta til kyrkjestaden likevel kan finnast i arealet der driftsbygninga er gravd ned, men potensialet reknast som avgrensa. NIKU meiner difor det er nok at restaureringa skjer med overvaking av arkeologar frå Vestland fylkeskommune, det er ikkje naudsynt med arkeologar frå NIKU til stades i tillegg.

Med venleg helsing

Halldis Hobæk

Arkeolog/forskar
Arkeologiske undersøkingar

Rory Dunlop

Kontorleiar Bergen
Arkeologiske undersøkingar

